

безпеки дорожнього руху й експлуатації транспорту. *Право і суспільство*. 2018. Вип. 5. С. 188-194.

3. Транспортні злочини. Загальна характеристика. URL: <https://scicenter.online/pravo-ugolovnoe-scicenter/transportni-zlochini-zagalna.html> (дата звернення: 23.09.2021).

4. Федчун Н.О. Правова й соціальна сутність транспортних злочинів. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2019. Вип. 4. С. 142-145.

УДК 343(043.2)

Мороз Х.В., здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький, Україна
Науковий керівник: Ніколаєнко Т.Б., д.ю.н., професор

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРИ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИХ ПРИГОДАХ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ УНОРМУВАННЯ

Дорожньо-транспортні пригоди (далі – ДТП) на дорогах трапляються щодня. За статистичними даними МВС України що три хвилини в Україні трапляється ДТП. Кожні 15 хвилин травмується людина. Щогодини гине одна людина [1]. Щорічно зростає і кількість аварій. За останні роки такий показник постійно збільшується. Так, наприклад, якщо у 2015 році кількість аварій становила 134193, то у 2020 році такий показник добіг позначки 168107 [1].

Законодавством України за порушення правил дорожнього руху особами, які керують транспортними засобами передбачена адміністративна та кримінальна відповідальності. Згідно ст. 286 Кримінального кодексу України кримінальна відповідальність може наступати у разі: а) порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту (вчинення діяння як ознаки об'єктивної сторони); б) настання наслідків у виді спричинення потерпілому середньої тяжкості тілесних ушкоджень (ч. 1), тяжких тілесних ушкоджень (ч. 2) або смерті (ч. 3) та в) наявності прямого причинного зв'язку між суспільно небезпечними діянням та наслідками, що настали [2, ст. 286].

Обов'язковою умовою притягнення до кримінальної відповідальності є настання саме суспільно небезпечних наслідків у виді середньої тяжкості тілесних ушкоджень. Для визначення заподіяної шкоди при розслідуванні кримінальної справи обов'язково призначається проведення судово-медичної та інших

видів експертиз для встановлення ступеня тяжкості та характеру тілесних ушкоджень, а також винності особи щодо перебування її у відповідному стані, зокрема алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння з можливістю усвідомлювати значення своїх дій. Остання обставина з урахуванням змін, які відбулися у Кримінальному кодексі України у 2021 році є доволі значимою. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за окремі правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху» від 16 лютого 2021 року № 1231-ІХ» було посилено кримінальну відповідальність за порушення Правил дорожнього руху особами, яку керують транспортними засобами та перебувають у відповідному стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння [3]. Зокрема було криміналізовано відповідальність за порушення правил дорожнього руху особами, яку керують транспортними засобами та перебувають у відповідному стані. Така криміналізація супроводжена посиленням відповідальності шляхом визначення покарання у виді позбавлення волі строком до десяти років.

Якщо порівняти норму, що передбачає відповідальність за «Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами» (ст. 286) та норму, що посилює таку відповідальність як «Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами в стані сп'яніння» (ст. 286-1), то з впевненістю можна стверджувати, що не лише криміналізація, але й посилення відповідальності є. Якщо за ч. 1 ст. 286 Кримінального кодексу України відповідальність передбачена у виді штрафу, виправних робіт чи обмеження волі, то у ч. 1 ст. 286-1 Кримінального кодексу України така відповідальність визначена виключно у виді позбавлення волі. Проте, як показує практика, найчисельнішими із призначених видів покарань (зокрема за «Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами» (ст. 286)) є призначення саме штрафу, що становить 62,5% від усього обсягу досліджених вироків (125 зі 200). З урахуванням того, що розмір штрафу не перевищував мінімально встановлені 200 НМДГ (3400 грн) у 54% випадках призначали саме такий розмір. У 34% випадків призначалося мінімальне покарання. І лише у 24% випадків розмір штрафу дорівнював 300 НДМГ (5100 грн). Щодо максимального строку покарання у виді штрафу, то 500 НМДГ (8500 грн) було призначено лише 6,4% випадків [4, с. 313]. Хоча суди призначають також і обмеження волі на строк до трьох років.

Проте, знову ж таки частіше засуджені були звільнені від відбування покарання з випробуванням із встановленням іспитового строку терміном до трьох років. Вести мову про ефективність призначених покарань є доволі сумнівним. Як показує аналіз порушень правил дорожнього руху протягом останніх півроку кількість зафіксованих аварій становить уже 86459, а кількість загиблих 1281 особу. Вести мову про лише посилення кримінальної відповідальності як правового заходу в ефективності щодо запобігання у вчиненні кримінальних правопорушень не можна.

Обов'язково судам необхідно враховувати особу винного, доцільність призначення йому того чи іншого виду покарання, можливість його звільнення від кримінальної відповідальності чи покарання, відношення винного до вчиненої події, його сприяння розслідуванню, надання допомоги потерпілому та думку останнього щодо призначення покарання.

Лише посиленням кримінальної відповідальності на фоні поширення призначення мінімального покарання вести мову про його ефективність є сумнівним. Повинен бути комплексний та системний підхід з урахуванням зазначених при призначенні того чи іншого покарання.

Література

1. ДТП в Україні: скільки людей травмується і гине на дорогах. *Слово і діло*. URL: <https://cutt.ly/eRykmVN>
2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квіт. 2001 р № 2341-III. URL: <https://cutt.ly/LRyjuXX>.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за окремі правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху: Закон України від 16 лют. 2021 р. № 1231-IX. URL: <https://cutt.ly/aRyjhsF>.
4. Тарасенко Л.Ю. Аналіз призначення покарання за порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 3. С. 313-319.

Музика А.Б., здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль, Україна
Науковий керівник: Мазепа С.О., к.ю.н., доцент

ТЕРОРИЗМ. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ТЕРОРИСТИЧНИЙ АКТ

Людство дійшло до 21 року існування у третьому тисячолітті, цей час характеризується бурхливими політичними процесами. Громадянське суспільство та правова держава є світовими тенденціями розвитку, проте існують речі, які загрожують цивільному світу та можуть суттєво загальмувати його рух вперед.

Тероризм у перекладі з латині означає «жах» та «зло» - це суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я осіб, погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей.

Збільшення терористичної загрози є логічним наслідком міжнаціональної та воєнної напруги. На порядку денному світової спільноти є зрозуміти причини та проблеми, через які нестабільні прошарки населення вдаються до терористичних дій. На жаль, за останні роки тероризм набув значних обертів та заподіяв багато шкоди як невинним особам, так і суспільному добробуту в загальному. З розвитком людства, досягненням ним технічного прогресу у ядерній, атомній, хімічній та біологічній сферах тероризм набув особливо небезпечної форми. Зараз, абсолютно не складно власноруч з підручних матеріалів виготовити вибуховий пристрій. Наприклад, для виготовлення бомби меншої потужності, ніж тієї, що була скинута на Хіросіму, необхідно всього 9 кг плутонію, і таку бомбу може доставити одна особа.

Вірус тероризму та насильства, уражає не лише мало розвинуті чи не стабільні країни він жорстоко вдаряє по цивілізованому світі з стабільною економікою.

Тероризм не повинен бути прийнятним, ми повинні з ним боротися тими методами, які не ставлять під загрозу нашу повагу до верховенства права. Українське законодавство передбачає відповідальність за вчинення особою або групою осіб